భారత రాజ్యాంగ రూప కల్పన

భారత రాజ్యాంగ రూపకల్పన

భారత రాజ్యాంగం ప్రజాస్వామిక విలువలకు, విభిన్న సాంస్కృతిక వారసత్వానికి, ప్రజల సమష్టి సంకల్పానికి నిదర్శనంగా నిలుస్తోంది. జనవరి 26, 1950న చట్టబద్ధం చేయబడింది, ఇది ఏడు దశాబ్దాలకు పైగా ప్రపంచంలోని అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్యానికి పునాదిగా ఉంది. భారత రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించడం అనేది విస్తృతమైన చర్చలు, సంప్రదింపులు మరియు రాజీలతో కూడిన ఒక చారిత్రాత్మక ప్రక్రియ.

1934లో భారతదేశంలో కమ్యూనిస్ట్ ఉద్యమానికి మార్గదర్శకుడు మరియు రాడికల్ ప్రజాస్వామ్యవాదం యొక్క న్యాయవాది అయిన M. N. రాయ్ భారతదేశానికి రాజ్యాంగ పరిషత్ అనే ఆలోచనను మొదటిసారిగా ముందుకు తెచ్చారు. 1935లో, భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ (INC) మొదటిసారిగా భారత రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించడానికి రాజ్యాంగ పరిషత్ కావాలని అధికారికంగా కోరింది.

భారత రాజ్యాంగం యొక్క పరిణామ క్రమం మరియు రూపకల్పన

ఎమ్. ఎన్. రాయ్

- ఎం.ఎన్. రాయ్ మొదటిసారిగా 1934లో రాజ్యాంగ పరిషత్ ఆలోచనను ముందుకు తెచ్చారు.
- 1935లో, భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ తొలిసారిగా భారత రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించడానికి రాజ్యాంగ పరిషత్తును కోరింది.
- 1938లో జవహర్ లాల్ నెహ్రూ స్వేచ్ఛా భారత రాజ్యాంగం తప్పనిసరిగా రాజ్యాంగ సభ ద్వారా రూపొందించబడాలని ప్రకటించారు, దీని సభ్యులు వయోజన ఓటు హక్కు ఆధారంగా ఎన్నుకోబడతారు.
- 1940లలో 'ఆగస్టు ఆఫర్' డిమాండ్ ఆమోదించబడింది మరియు 1942లో సర్ స్టాఫోర్డ్ క్రిప్స్ బృందం రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత ఆమోదించబడే స్వతంత్ర రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించే ముసాయిదా ప్రతిపాదనతో భారతదేశానికి పంపబడింది.
- ముస్లిం లీగ్ రెండు ప్రత్యేక రాజ్యాంగ అసెంబ్లీలతో రెండు అధినివేశ రాష్ట్రాలను డిమాండ్ చేయడంతో ప్రతిపాదనను తిరస్కరించింది.
- తరువాత 1946లో, క్యాబినెట్ మిషన్ INC మరియు ముస్లిం లీగ్ రెండింటినీ సంతృప్తిపరిచే రాజ్యాంగ పరిషత్ ఆలోచనను ముందుకు తెచ్చింది.

- నవంబర్ 1946లో, క్యాబినెట్ మిషన్ ప్లాన్ రూపొందించిన పథకం ప్రకారం రాజ్యాంగ సభ ఏర్పాటు చేయబడింది.

రాజ్యాంగ నిర్మాణ సభ ఏర్పాటు

అవిభాజ్య భారతదేశానికి ఎన్నికై, 1946 డిసెంబరు 9వ తేదీన మొదటి సమావేశాన్ని నిర్వహించిన రాజ్యాంగ నిర్మాణ సభ, 1947 ఆగస్టు 14న అధినివేశ భారత రాజ్యానికి సార్వభౌమ రాజ్యాంగ సభగా తిరిగి సమావేశమైంది. క్యాబినెట్ ప్రతినిధి బృందం సిఫార్సు చేసిన పథకం ప్రకారం ఇది ప్రావిన్షియల్ లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీ (లోయర్ హౌస్ మాత్రమే) సభ్యులచే పరోక్ష ఎన్నిక ద్వారా ఎన్నుకోబడింది.

రాజ్యాంగ నిర్మాణ సభ వివరాలు

1. ప్రావిన్సులు 292 మంది సభ్యులను ఎన్నుకోగా, భారతీయ రాష్ట్రాలకు గరిష్టంగా 93 సీట్లు కేటాయించబడ్డాయి,

2. ప్రతి ప్రావిన్స్‌లోని సీట్లు ముస్లిం, సిక్కు మరియు జనరల్ అనే మూడు ప్రధాన కమిటీల మధ్య వారి జనాభాకు అనుగుణంగా పంపిణీ చేయబడ్డాయి.

3. ప్రావిన్షియల్ లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీలోని ప్రతి సంఘం సభ్యులు ఏక బదిలీ ఓటుతో దామాషా ప్రాతినిధ్య పద్ధతి ద్వారా వారి స్వంత ప్రతినిధులను ఎన్నుకున్నారు.

4. రాచరిక రాష్ట్రాల ప్రతినిధులను రాచరిక రాష్ట్రాల అధినేతలు నామినేట్ చేయాలి.

1946 డిసెంబర్ 13న జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ లక్ష్యాల తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టడంతో రాజ్యాంగ నిర్మాణ సభ అధికారికంగా భారత రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించే పనిని ప్రారంభించింది. తీర్మానం యొక్క ఉద్దేశ్యం "... భారతదేశాన్ని స్వతంత్ర సార్వభౌమ గణతంత్రంగా ప్రకటించడం మరియు దేశ భవిష్యత్తు పాలన కోసం ఒక రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించడం..." ఈ తీర్మానం రాజ్యాంగ సభ పనితీరును తెలియజేసే విస్తృత సూత్రాలను ప్రతిపాదించింది. 1947 జనవరి 22న రాజ్యాంగ సభ తీర్మానాన్ని ఆమోదించింది.

రాచరిక రాష్ట్రాల ప్రతినిధులు క్రమంగా అందులో చేరారు. 1947 ఏప్రిల్ 28న ఆరు రాష్ట్రాల ప్రతినిధులు అసెంబ్లీలో భాగమయ్యారు. దేశ విభజన కోసం జూన్ 3, 1947 నాటి మౌంట్ బాటన్ ప్రణాళికను ఆమోదించిన తర్వాత, చాలా ఇతర రాచరిక రాష్ట్రాల ప్రతినిధులు అసెంబ్లీలో తమ స్థానాల్లో చేరారు.

రాజ్యాంగ సభ యొక్క ఇతర విధులు

రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించడం మరియు సాధారణ చట్టాలను అమలు చేయడంతో పాటు, రాజ్యాంగ సభ ఈ క్రింది విధులను కూడా నిర్వహించింది:

1. ఇది మే 1949లో కామన్వెల్త్‌లో సభ్యత్వ నమోదును ఆమోదించింది

2. ఇది జూలై 22, 1947న జాతీయ జెండాను ఆమోదించింది.

3. ఇది జనవరి 24, 1950న జాతీయ గీతాన్ని ఆమోదించింది.

4. ఇది జనవరి 24, 1950న జాతీయ గీతాన్ని స్వీకరించింది.

5. ఇది జనవరి 24, 1950న భారతదేశ మొదటి రాష్ట్రపతిగా డాక్టర్ రాజేంద్ర ప్రసాద్‌ను ఎన్నుకుంది.

మొత్తం మీద, రాజ్యాంగ సభ రెండు సంవత్సరాల, 11 నెలల మరియు 18 రోజులలో 11 సమావేశాలను నిర్వహించింది. దాదాపు 60 దేశాల రాజ్యాంగాలను పరిశీలన చేసి రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించారు మరియు ముసాయిదా రాజ్యాంగం 114 రోజుల పాటు పరిగణించబడింది. రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించడానికి చేసిన మొత్తం ఖర్చు రూ.64 లక్షలు. జనవరి 24, 1950న రాజ్యాంగ పరిషత్ చివరి సమావేశాన్ని నిర్వహించింది. అయినప్పటికీ, ఇది ముగియలేదు మరియు జనవరి 26, 1950 నుండి 1951-52లో మొదటి సాధారణ ఎన్నికల తర్వాత కొత్త పార్లమెంటు ఏర్పడే వరకు భారతదేశ తాత్కాలిక పార్లమెంటుగా కొనసాగింది.

రాజ్యాంగ నిర్మాణ సభ యొక్క కమిటీలు

రాజ్యాంగ పరిషత్తు రాజ్యాంగ రూపకల్పనకు సంబంధించిన వివిధ పనులకు సంబంధించి అనేక కమిటీలను నియమించింది. వీటిలో ఎనిమిది ప్రధాన కమిటీలు కాగా మిగిలినవి మైనర్ కమిటీలు. రాజ్యాంగ నిర్ణాయకానికి సంబంధించిన విభిన్న విధులను నిర్వహించేందుకు రాజ్యాంగ సభ 22 కమిటీలను ఎంపిక చేసింది. వీటిలో, 10 విధానపరమైన వ్యవహారాలపై మరియు 12 ముఖ్యమైన వ్యవహారాలపై ఉన్నాయి. ఈ కమిటీల పేర్లు మరియు వాటి అధ్యక్షులు క్రింద పట్టికలో ఇవ్వబడ్డాయి

ప్రధాన కమిటీలు	చైర్మన్లు
డ్రాఫ్టింగ్ కమిటీ	డాక్టర్ బి.ఆర్. అంబేద్కర్
స్టీరింగ్ కమిటీ, జాతీయ పతాకంపై తాత్కాలిక కమిటీ, విధి విధానాలపై కమిటీ, ఫైనాన్స్ అండ్ స్టాఫ్ కమిటీ	రాజేంద్ర ప్రసాద్
ప్రాథమిక హక్కులపై సలహా కమిటీ, మైనారిటీలు మరియు గిరిజన మరియు మినహాయించబడిన ప్రాంతాలపై కమిటీ, ప్రావిన్షియల్ రాజ్యాంగ కమిటీ	వల్లభాయ్ పటేల్

రాజ్యాంగ సభ విధులపై కమిటీ	జి.వి. మావలంకర్
ముసాయిదా రాజ్యాంగాన్ని పరిశీలించేందుకు ప్రత్యేక కమిటీ	అల్లాడి కృష్ణస్వామి అయ్యర్
మినహాయించబడిన మరియు పాక్షికంగా మినహాయించబడిన ప్రాంతాల సబ్-కమిటీ	ఎ.వి. ఠక్కర్
ప్రాథమిక హక్కుల సబ్‌కమిటీ	J.B. కృపలానీ
హౌస్ కమిటీ	బి. పట్టాభి సీతారామయ్య
మైనారిటీల సబ్‌కమిటీ	హెచ్.సి. ముఖర్జీ
ఈశాన్య సరిహద్దు గిరిజన ప్రాంతాలు మరియు అస్సాం, మినహాయించబడిన మరియు పాక్షికంగా మినహాయించబడిన ప్రాంతాల సబ్-కమిటీ	గోపీనాథ్ బర్డోలోయ్
ఆర్డర్ ఆఫ్ బిజినెస్ కమిటీ	K.M. మున్షీ
యూనియన్ రాజ్యాంగ కమిటీ, యూనియన్ పవర్స్ కమిటీ, స్టేట్స్ కమిటీ	జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ

ముసాయిదా కమిటీ (డ్రాఫ్టింగ్ కమిటీ)

ముసాయిదా కమిటీ

ఆగష్టు 29, 1947 న, కొత్త రాజ్యాంగం యొక్క ముసాయిదాను రూపొందించడానికి ముసాయిదా కమిటీని ఏర్పాటు చేశారు. ఇది డాక్టర్ బి.ఆర్‌తో ఏడుగురు సభ్యుల కమిటీ. అంబేద్కర్ కమిటీకి చైర్మన్‌గా ఉన్నారు. ఇతర 6 మంది సభ్యులు ఉన్నారు

- ఎన్.గోపాలస్వామి అయ్యంగార్
- అల్లాడి కృష్ణస్వామి అయ్యర్
- డాక్టర్ కె.ఎం. మున్షీ
- సయ్యద్ మహ్మద్ సాదుల్లా
- N.M. రావు
- టి.టి.కృష్ణమాచారి

కమిటీ తయారుచేసిన మొదటి ముసాయిదా ఫిబ్రవరి 1948లో ప్రచురించబడింది. రెండవ ముసాయిదా అక్టోబర్ 1948లో ప్రచురించబడింది.

రాజ్యాంగం అమలు

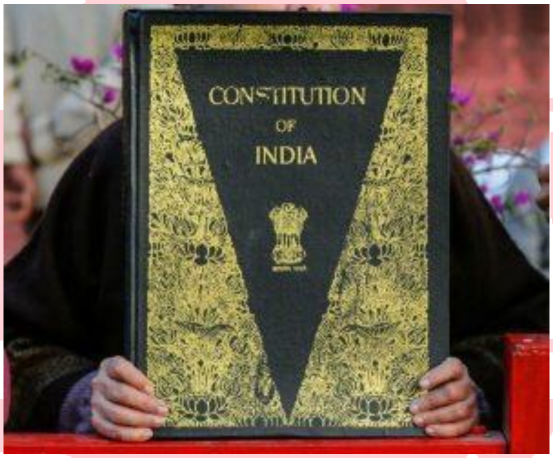

భారత రాజ్యాంగం

డాక్టర్ BR అంబేద్కర్ నవంబర్ 4, 1948న అసెంబ్లీలో రాజ్యాంగం యొక్క తుది ముసాయిదాను ప్రవేశపెట్టారు. ముసాయిదాను మొదటి పఠనం కోసం అసెంబ్లీలో ప్రవేశపెట్టారు. రెండవ పఠనం నవంబర్ 15, 1948న మరియు మూడవ పఠనం నవంబర్ 14, 1949న జరిగింది. ముసాయిదా రాజ్యాంగంపై తీర్మానం నవంబర్ 26, 1949న ఆమోదించబడింది మరియు సభ్యులు మరియు రాష్ట్రపతి సంతకాలను స్వీకరించారు.

రాజ్యాంగ పరిషత్‌లోని భారత ప్రజలు ఈ రాజ్యాంగాన్ని ఆమోదించి, ఆమోదించిన మరియు తమకు తాముగా ఇచ్చిన తేదీగా ఈ తేదీని ప్రవేశికలో పేర్కొనబడింది. నవంబర్ 26, 1949న ఆమోదించబడిన రాజ్యాంగంలో ఒక ప్రవేశిక, 395 అధికరణలు మరియు 8 షెడ్యూల్‌లు ఉన్నాయి. మొత్తం రాజ్యాంగం ఇప్పటికే అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత ప్రవేశికను రూపొందించారు. రాజ్యాంగంలోని మిగిలిన నిబంధనలు జనవరి 26, 1950 నుండి అమలులోకి వచ్చాయి. ఈ రోజును రాజ్యాంగంలో దాని ప్రారంభ తేదీగా సూచిస్తారు మరియు గణతంత్ర దినోత్సవంగా జరుపుకుంటారు.

భారత రాజ్యాంగం యొక్క మూలాలు

రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించడం కోసం వివిధ దేశాల రాజ్యాంగాలను పరిశీలన చేశారు మరియు కొన్ని దేశాల నుండి కొన్ని అంశాలను తీసుకున్నారు. ఇక్కడ ఏ దేశాల నుండి ఏయే అంశాలను తీసుకున్నారో దిగువ అట్టికలో అందించాము.

దేశం	తీసుకున్న అంశాలు
యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్	• పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వం • ఏక పౌరసత్వం భావన • చట్ట పాలన(రూల్ ఆఫ్ లా) • శాసనసభ స్పీకర్ మరియు వారి పాత్ర • శాసన విధానం
యునైటెడ్ స్టేట్స్	• బిల్ ఆఫ్ రైట్స్ • ప్రభుత్వం యొక్క సమాఖ్య నిర్మాణం • ఎలక్టోరల్ కాలేజీ • స్వతంత్ర న్యాయవ్యవస్థ మరియు అధికారాల విభజన • న్యాయ సమీక్ష • సాయుధ దళాల కమాండర్-ఇన్-చీఫ్‌గా రాష్ట్రపతి • చట్టం ప్రకారం సమాన రక్షణ

ఐర్లాండ్	• రాష్ట్ర విధాన ఆదేశిక సూత్రాలు • రాజ్యసభకు సభ్యుని నామినేషన్ • రాష్ట్రపతి ఎన్నిక విధానం
ఆస్ట్రేలియా	• రాష్ట్రాల మధ్య వాణిజ్య స్వేచ్ఛ • సాధారణ సమాఖ్య అధికార పరిధికి వెలుపల ఉన్న విషయాలపై కూడా ఒప్పందాలను అమలు చేయడానికి జాతీయ శాసనాధికారం • ఉమ్మడి జాబితా • పీఠిక పరిభాష
ఫ్రాన్స్	పీఠికలో స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, సౌభ్రాతృత్వ ఆలోచన
కెనడా	• పాక్షిక-సమాఖ్య ప్రభుత్వం-బలమైన కేంద్ర ప్రభుత్వంతో కూడిన సమాఖ్య వ్యవస్థ • కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్య అధికారాల పంపిణీ • అవశేష అధికారాలు, కేంద్ర ప్రభుత్వం అధీనంలో ఉంటాయి
సోవియట్ యూనియన్	• ఆర్టికల్ 51-A ప్రకారం ప్రాథమిక విధులు • ఆర్థికాభివృద్ధిని పర్యవేక్షించేందుకు ప్రణాళికా సంఘం
జర్మనీ వీమర్ రిపబ్లిక్	ఆర్టికల్ 356 ప్రకారం అత్యవసర నిబంధన
దక్షిణాఫ్రికా	రాజ్యాంగ సవరణ
జపాన్	చట్టం ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడిన విధానం

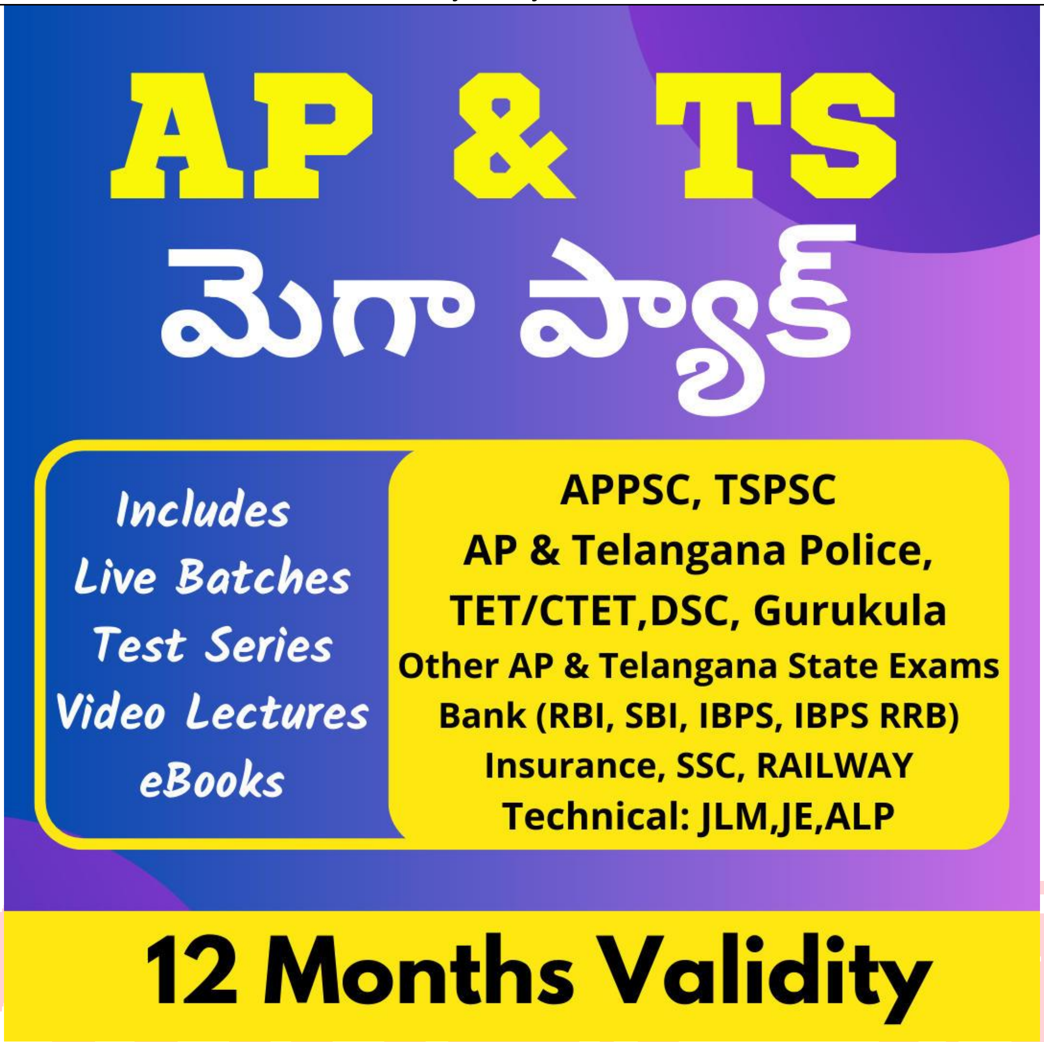
AP & TS
మెగా ప్యాక్
Includes
Live Batches
Test Series
Video Lectures
eBooks
APPSC, TSPSC
AP & Telangana Police,
TET/CTET,DSC, Gurukula
Other AP & Telangana State Exams
Bank (RBI, SBI, IBPS, IBPS RRB)
Insurance, SSC, RAILWAY
Technical: JLM,JE,ALP
12 Months Validity